

AJAKIRJA KROON JA MAJANDUS LUGEJA KVALITATIIVUURING

detsember 2003

Aruande omanik: EESTI PANK

Aruande koostaja: Peeter Annus

1 LÜHIKOKKUVÕTE

- ajakirja tüüpiline **kasutamine** on sirvimine ja üksikute artiklite lugemine silmaringi laiendamiseks
- Igal vastajarühmal oli oma viiteraam, mille taustal ta ajakirja hindas. Õppejõududel on selleks valdavalt teadusväljaanded. Ajakirjanikel meediaväljaannete turunduslikud põhimõtted. Üliõpilastel pigem äri ja päevalehed. Ametnikel oma tööalane taust
- Ootusi ajakirjale mõjutas see, et Eestis puudub suhteliselt laia profiiliga kvaliteetne ja sõltumatu majandusajakiri, mida Kroon ja Majandus aga otseselt asendada ei saaks
- Vastajad kaldusid ajakirja pidama rohkem Eesti Panga ajakirjaks kui majandusajakirjaks Kroon ja Majandus
- Ajakirja tekstide usaldusväärsus oli vastajale Krooni ja Majanduse võrdlemisel teiste majandusinfo kanalitega olulisem tegur kui ajakirja teaduslikkuse tase või temaatiline ulatus. Ajakirja erinevate arenguteede valikul aga oli kaalukaim tegur temaatiline ulatus, seejärel sihtrühm.
- **suunitlust** pidas hajusaks osa vastajatest, samas selgeid ootuseid ei ole, ideena pakuti erinevat laadi turunduslike meetmete rakendamist
- **temaatika** peaks olema laiem kui ainult rahandus ja pangandus. Sagedamini kordunud märksõnad olid rahandus, majandus, pangandus, makromajandus.
- **käsitluslaadis** oodati rohkem päevakajalist temaatikat, rohkem tulevikku vaatavad artikleid, Eesti käsitlemist laiemas kontekstis ja maailmatrendide mõju Eestile, protsesside käsitlemist. On põhimõtteliselt neli käsitluslaadidega seotud arenguvalikut: jääda samaks (panga uuringute avaldajaks); muutuda huvitamaks (aktuaalsus, elavdatus); muutuda kasulikumaks (Eesti konteksti, tulevikku suunatus, protsesside käsitlemine); muutuda huvitavamaks ja kasulikumaks
- **kujundusega** oldi üldjoontes väga rahul. Üliõpilased ja ajakirjanikud ootasid siiski suuremat meeoleolukust.
- **sihtrühmaks** pidasid vastajad majandusalaste eelteadmistega makromajandusega tegelejat või huvilist. Majandusüliõpilastele oli ajakiri reeglina tuntum, neile tuleks teadvustada ajakirja olemasolu. Õppejõududele oli ajakiri õppetöö tarbeks mitte erialaseks tööks. Ajakirjanikele oli ajakiri allikas, mis andis tausta Eesti majanduselus toimuvale ja neil oli huvi aktuaalse temaatika vastu. Ametnikud kasutasid ajakirja oma töös taustinfo allikana. Üks võimalikke ajakirja arengusuundi on selgemalt sihtida avalikule sektorile, sel juhul peaks sisu seostuma tugevamini Eesti arengutega, EL ja NATO järgsete eesmärkide otsinguga.
- Vastajarühmade ootused ajakirjale olid suhteliselt sarnased, võimalik et need lähtusid pigem ajavaimust - Eesti, uute eesmärkide otsingul – kui kitsalt ajakirjast endast.

2 SISUKORD

1	EXECUTIVE SUMMARY	2
2	SISUKORD	3
3	UURINGU TAUST	4
	3.1 ÜLESANDEPÜSTITUS	4
	3.2 MEETOD.....	4
	3.3 KÜSITLUSTÖÖ KULG.....	4
	3.4 FOKUSGRUPPIDE KOOSSEIS	4
4	KOKKUVÕTE KVALITATIIVUURINGU TULEMUSTEST	5
	4.1 OLUKORD	5
4.1.1	<i>Mis on viimastel aastatel majandusinfos muutunud?</i>	5
4.1.2	<i>Sarnased ajakirjad</i>	5
4.1.3	<i>Majandusinfo allikad</i>	6
4.1.4	<i>KM kasutamise iseärasused sihtrühmiti</i>	6
	4.2 AJAKIRJA KROON JA MAJANDUS KUVAND	7
4.2.1	<i>millise mulje on ajakiri jätnud</i>	7
4.2.2	<i>millisele lugejale on KM praegu mõeldud</i>	8
4.2.3	<i>Ajakirja nimi</i>	9
4.2.4	<i>KM –e maine sobivus EP mainega</i>	9
	4.3 OOTUSED	10
4.3.1	<i>Suunitlus</i>	10
4.3.2	<i>Valdkondlik temaatika</i>	10
4.3.3	<i>Autorid</i>	11
4.3.4	<i>Mida tõlkida</i>	11
4.3.5	<i>Käsituslaad</i>	12
	4.4 KUJUNDUS	13
4.4.1	<i>Ajakirja kujunduse üldmulje</i>	13
4.4.2	<i>Artiklite kujundus</i>	14
4.4.3	<i>Maht, artiklite pikkus ja arv, ilmumissagedus, ilmumisaeg</i>	15
4.4.4	<i>Artikli lisainfo</i>	15
4.4.5	<i>Keelekasutus</i>	16
	4.5 AJAKIRJA LEVI	16
4.5.1	<i>Loetavus ja kättesaadavus</i>	16
4.5.2	<i>Ideed levi arendamisel</i>	18
5	CONJOINT METOODIKA TULEMUSED	19
6	LISAD	21
6.1	Vestluskava	21
6.2	Eesti Panga ajakirja conjoint ankeedis võrreldud variandid.....	23

3 UURINGU TAUST

3.1 ÜLESANDEPÜSTITUS

Uuringu ülesandeks oli selgitada, millises suunas tuleks arendada Eesti Panga majandusajakirja Kroon ja Majandus, püüdes optimeerida nelja võimaliku sihtrühma vajadusi ajakirja tarbimisel.

3.2 MEETOD

Uuringu läbiviimise põhimeetodiks oli kvalitatiivintervjuu - temaatilise ülesehituse kuid mitte formaliseeritud küsimuste-vastustega intervjuu. Intervjuud toimusid küsitletavatele sobival ajal ja kohas. Vestluste ajal oli küsitlaval kasutada ajakirja paberväljaanne ja kõigi seni ilmunud ajakirjade sisukordade koond. Vestlus lõppes conjoint ankeedi täitmise või täitmiseks vajalike juhiste andmisega.

3.3 KÜSITLUSTÖÖ KULG

Intervjueerisime ajakirja alalisi lugejaid. Kui korrapäraselt lugejaid sihtrühmas enam ei leidunud, siis püüdsime vastavas asutuses saada teemast huvitud isiku nõusoleku ja palusime teda enne vestlust ajakirjaga tutvuda.

Uuringu andmete saamiseks peetud vestlused toimusid ajavahemikul 21 nov - 5 detsember 2003. Üliõpilastega toimusid 8 inimesega vestlusrühmad Tallinnas ja Tartus. Ülejäänud sihtrühmades toimusid valdavalt individuaalintervjuud. Individuaalintervjuud (vt. Lisa Vestluskava) viisid Peeter Annus, Kalev Petti, Indrek Kask ja Maris Eidast. Intervjuud kestsid keskmiselt 30 kuni 45 minutit.

3.4 FOOKUSGRUPPIDE KOOSSEIS

sihtrühmade vastajad jaotusid järgmiste asutuste vahel:

RIIGIAMETNIKUD

Majandusministeerium, Rahandusministeerium, Statistikaamet
Välisinvesteeringute Agentuur, Riigikogu Kantselei, Haigekassa. - 8 inimest

MAJANDUSÖPPEJÕUD

TTÜ Majandusteaduskond, TÜ Majandusteaduskond, Audentese majandusteaduskond, EBS majandusteooria õppetool – 8 inimest.

MAJANDUSAJAKIRJANIKUD

BNS, Eesti Päevaleht, Postimees, Äripäev, ETV, Eesti Majanduse Teataja, Maaleht – 7 inimest.

ÜLIÕPILASED

1 rühm TTÜ majandusteaduskond- 8 inimest, 1 rühm TÜ majandusteaduskond – 8 inimest

Aruande tekstis on kasutatud lühendeid EP = Eesti Pank, KM = Kroon ja Majandus, EL – Euroopa Liit. Kaldkirja on kasutatud vastaja vahetu teksti või tekstilähedase kokkuvõtte edastamiseks.

4 KOKKUVÕTE KVALITATIIVUURINGU TULEMUSTEST

4.1 OLUKORD

4.1.1 Mis on viimastel aastatel majandusinfos muutunud?

Millised on olnud arengud? Enamik vastajaid selgeid arenguid ei näinud.

Ajakirjanike seast tuli tähelepanek, et

1. majandusinfot on tavainimesel viimastel aastatel raskem kätte saada. Päevalehtedes ja telekanalitel on majandusteemade ja -uudiste osatähtsus vähenenud. See on tulenenud nõudluse vähenemisest. Kuna lai üldsus üldiselt ei huvitu, siis neile ka ei pakuta. See vähemus, kes huvituks on aga vajalikest allikatest ilma jäänud. Siin EP ajakirjaga seotud lahendusi ei nähta.

Ametnikud on märganud järgmisi arenguid.

2. Info kättesaadavus ja hankimiskiirus on kasvanud. Samas kipub oluline info tulva uppuma. Olulise info puhastamiseks on hakanud kuluma rohkem aega kui otsimiseks. Tähelepanekuga käib kaasas ootus, et info edastamisel tuleks keskenduda sellele, mis on võimalikule vastuvõtjale oluline.

3. Majandusalane info on muutunud kasutajasõbralikumaks, st. standardiseeritumaks, ühtlustatumaks, võimalik et EL-ga ühinemisprotsessi mõjul. Need omadused on olulised, kuna võimaldavad käsitleda Eestit, Lätit ja Leedut ja teisigi riike võrdlevas mõttes. Siin juhtisid ametnikud tähelepanu ka demagoogilisele võimalusele valida eduvõrdlustes soosikutele sobivaid perioode. Ajakirjale hinnangu andmisel oli üheks kvaliteedi mõõdupuuks see kuivõrd võrreldavad on rahvusvahelises mastaabis Eesti majandusinfo näitajad.

4.1.2 Sarnased ajakirjad

Praegu väljaantava KM-e kui soliidse, põhjaliku, teaduskallakuga väljaande sarnaseks peeti

Soome Panga Euro ja Talous ajakirja. See näib olevat eeskujuks KM-le. Seal on veidi vähem uurivaid artikleid kui KM-es ja enam igasuguseid ülevaateid. Samas on sealsed artiklid veidi pikemad ja põhjalikumad, ajakiri ka mahukam.

Muude keskpankade väljaanded on enamasti veel mahukamad, põhjalikumad ja kuivemad, mistõttu nad eriti lugema ei kutsu.

Erinevate kõrgkoolide TÜ, TTÜ, EBS Toimetised, samuti pankade Toimetised. Vähemalt kõrgkoolide Toimetised kasutavad rangemat teadusaparatuuri.

Maailmapanga ja IMF-i analüüsides on näha samalaadset analüütilist käsitlust

Eesti Majanduse Teataja on samuti põhjalik ja korrektne. Kohati on analüüsivaid artikleid, kuid palju on äsja vastuvõetud õigusakte ja nende sisu selgitusi.

Majandusarvestuse ja Finantsjuhtimise kogumikega sarnaneb KM eelkõige selle poolest, et neil pole äriplaneerimise eesmärk peamine. Puudub "ajakirjanduslik mull", on usaldusväärsem ja spetsialistide toimetatud.

KM võimalikke arenguid silmas pidades toodi esile ...

Eelkõige **Economisti** meeldib see, et on populaarteaduslik, hea kerge lugeda. KM on sellega võrreldes kuivem, teaduslikum, tabelid näivad väga tehnilised, ka graafikud on liiga lihtsad ja kuivad.

Arvati, et aastal 2002 ilmumise lõpetanud ja tollal lugejaskonda 61 0000 inimest omanud laia profiiliga majandusajakiri **Luup** oli Economisti-sarnane ajakiri. Iseasi on, kas EP just sellist välja andma peaks. Panga kuvandiga sobib tegelikult tõsisem ja teaduslikum ajakirja variant.

Samas kontekstis võrreldi võimalikku KM-t ajakirjaga "**Vikerkaar**", mis on eestikeelne kvaliteetne süvakäsitus kitsamale sihtrühmale.

Mõlemal juhul nenditi tõsiasja, et Eestis puudub üks suhteliselt laia profiiliga kvaliteetne ja sõltumatu majandusajakiri, mida KM otseselt asendada ei saaks. Kuid võrdlused toodi selleks, et ideid saada ja näitlikustada võimalikke tulevikuradasid.

4.1.3 Majandusinfo allikad

Sarnaseks ei peetud, kuid majandusinfo allikate kaardistamiseks Eestis nimetati veel Ärielu, mis käsitleb ettevõtluse, juhtimise ja ärialast temaatikat, kõrvuti tõsiste uuringukokkuvõtetega on seal reklaamihõngulised lood. Direktor käsitleb juhtimist ja Äripäev päevakajalisi majandussündmusi.

Vastajad kasutasid mitmeid erinevaid allikaid: päevalehtede majandusrubriigid, Investor ja Ettevõtja, Saldo, Hansapank Markets-i ülevaated, Statistikaameti, erinevate ministeeriumide ja Eesti Panga kodulehed, Economist, Financial Times, European Business Review, Bloomberg, JSTOR teadusajakirjade arhiiv, OECD uuringud. EL materjalid.

Osa vastajatele oli põhilise info allikas interneti otsing.

4.1.4 KM kasutamise iseärasused sihtrühmiti

Kuidas ja milleks ajakirja kasutati? Üldistatuim vastus on, et ajakirja sirvitakse ja loetakse üksikuid artikleid silmaringi laiendamiseks. Täpsem vastus erines sihtrühmiti.

Igal sihtrühmal on oma viiteraam, mille taustal ta ajakirja hindab. **Õppejõududel** on selleks valdavalt teadusväljaanded. **Ajakirjanikel** meediaväljaannete turunduslikud põhimõtted. **Üliõpilastel** pigem äri ja päevalehed. **Ametnikel** oma tööalane taust

Õppejõud loeb sellepärast et saaks soovitada. Arvati, et ajakiri pakub õppejõule eneseharimiseks vähe, sest erialane teadmine saadakse paljuski erinevatest teadusajakirjadest. Siiski nähti seda kui kvaliteetset ja huvitavat infomaterjali kõrvalerialade kohta. Kui midagi erialast huvi pakkus, siis olid need käsitlused kus Eesti majanduses toimuvat vaadeldi rahvusvahelises kontekstis.

Erialaseks teadustöökä ajakirja reeglina ei kasutata, sõltuvalt erialast oli ajakiri mõnel vastajal täiendavaks allikaks loengumaterjalide koostamisel ja mitu õppejõudu pidas ajakirja vajalikuks õppematerjaliks tudengitele soovitada.

Ajakirjanik loeb selleks, et mõista. Enamik ajakirjanikke sirvis ja luges ajakirja selleks, et see aitab eesti majanduselu mõista - ootad lihtsaid ja selgeid seletusi.

Ajakirjaga tutvuti enamasti siis, kui tööalaselt kindel huvi tekkis ja sirvimise käigus vaadati üle ka teisi artikleid. *Märksõnaga otsides satub ajakirja artikkel ette, siis vaatan mida otsisin ja huviks vaatan tervet numbrit* Samas kõrval on huvitavat lugemist palju ja ajakirjaga pikalt ei tegelda.

Ajakiri pole töös otseselt allikaks, sest ilmumistsükkel on pikk ja selle kestel saadakse uudiseks sobivad asjaolud juba teada ja seetõttu puudub värskel ajakirja numbril enamasti uudisväärtus. Siiski oli juhuseid, kus ajakirjast on võetud uudisesse mõni number või graafik. Kaudsel moel kandub ajakirjas loetu mõnikord taustinfona sõnumisse.

Ametnik loeb selleks, et rakendusi leida. Lugemine on erialaseks enesetäienduseks *värskendav lugemine, et teadmisi kohendada*, vahel leiab ka midagi töös rakendamiseks, aga enamasti erialaseid nõuandeid ei saa. Ajakiri on vajalik tööalaselt aktuaalsete teemadega kursisoleku mõttes. Või siis selleks, et oma eriala kõrvalvaldkonnast teadmisi saada, see võimaldab põhivaldkonnas värsket pilguga ringi vaadata. Ajakiri on põhjalike Eesti majanduse analüüside allikas, aga et nende hulka satub erialaselt sobivaid üksnes vahel, siis tööks vajalikku infot sealt korrapäraselt ei otsita.

Üliõpilane loeb sellepärast, et peab. Enamus üliõpilasi – mõlemas rühmas kuus kaheksast - polnud ajakirja varem lugenud. Need kes olid ajakirja kasutanud, olid teinud seda kas õppejõu soovitusel või oli kirjaliku töö teema olnud seotud EP-ga ning nad jõudsid ajakirjani, enamasti KM-e teatud artiklini märksõna otsingute kaudu EP-a koduleheküljel.

Ajakirja põhilist rakendust nähtigi kirjalike tööde andmeallikana, kas tabeleid ja graafikuid üle võttes või analüütilisi käsitlusi refereerides. Tallinnas arvati, et artikleid võiks lugeda ka mõne loengumaterjali täienduseks, *sest õppejõud peab ühte konspekti 2-3 aastat ja seetõttu mõni uus vaatenurk võib sealt puududa*. Tartus suhtuti õppematerjalina kasutamisse skeptilisemalt, arvati et nende loengumaterjalidele ja õpikutele ei anna ajakiri oluliselt lisa.

4.2 AJAKIRJA KROON JA MAJANDUS KUVAND

4.2.1 millise mulje on ajakiri jätnud

Üldiselt on ajakirjast jäänud hea mulje tänu tema kujundusele ja teemakäsitluse soliidusele. Samas on ajakiri igavavõitu, enamikku artiklitest oli lugenud mõni üksik vastaja.

Kui võrrelda populaarteaduslike ajakirjadega, siis on KM teistest väljaannetest natuke **teaduslikum ja tõsisem**, samas pole KM päris teadusväljaanne täieliku teadusaparatuuri rangusega.

OOTUS

Päris teaduslik ja kuiv ajakiri ei sobiks, teisalt ei sobiks ka puhas populaarteaduslik stiil sellise soliidse ajakirjaga. KM peaks olema täpne, käsitlustes selge ja loogiline.

Unikaalsus seisneb selles et ajakirja annab välja EP, see seos tekitab usaldusväärust. KM on konservatiivse keskpanga ajakiri pisut rahapoliitilise nihkega. EP väljaandena on KM algolemuselt EP rahapoliitika tutvustaja ja

selgitaja, peamine rahanduse ja panganduse käsitlemise kanal eeskätt Eesti aspektist, lisaks avalikustab EP enda uuringuid.

OOTUS

Seost peeti paratamatuks

KM-t peetakse majandusalaseks **kvaliteetväljaandeks**, mida iseloomustavad sisukad heal tasemel analüüsid. Saadava info usaldusväärsus tundus vastajatele olulisem olevat kui ajakirja teaduslikkuse tase või temaatiline ulatus. *Ütlejad on olulised ja jutt on oluline*

OOTUS

Kindlasti jätkata

4.2.2 millisele lugejale on KM praegu mõeldud

KM on pigem erialane ajakiri ega ole mõeldud laiale lugejaskonnale. Tavainimese jaoks jääb ajakiri liiga sügavaks ja terminid arusaamatuks, lugejal peab olema ettevalmistus, mingid eelteadmised. Lugejalt eeldab ajakiri baasteadmiste omamist majandusest, seega on KM jõukohane majandusharidusega inimesele või sellisele, kes valdab kasutatavat terminoloogiat.

Ajakiri on suunatud majandusvaldkonnas tegelevatele inimestele, eelkõige makromajandusega tegelejatele või makromajanduses toimuvate protsesside jälgimise huvilistele. Neile kes soovivad kursis olla Eesti ja maailma rahaturgude ja majandusega üldiselt *koht kust ootad lihtsaid ja selgeid seletusi, mis aitavad eesti majanduselu mõista.*

Vähemus vastajatest avaldas oma arvamust täpsemalt seostades lugejat kitsama sihtrühmaga. Seetõttu sihtrühmiti selget eelistust välja ei tulnud, kuid nimetati järgnevaid rühmi. Praegu on ajakirjas rohkem lugemist:

pangandus ja rahandusnimestele; neile, kes tööalaselt tegelevad rahandusasjadega. Näiteks strateegiliste küsimustega seotud pankuritele, investeerimisühingutele, analüütikutele kinnisvarategelastele ning äriplaanide koostajatele (majanduse üldolukorra osas).

Siiski avaldati kahtlust, et ainult pankadele pole mõtet ajakirja teha ...

pangandusnimestele siin erilist uudist ei tohiks olla, teavad niigi. Näiteks kvartali põhinäitajate tabeli kasutamine on marginaalne, sest need, kes oskavad statistika numbritest aru saada, need teavad niigi juba teistest allikatest ja need kes ei saa aru need ei vaatagi. Või vaatavad aga ei mõista.

Ajakirja temaatika avardamisel oleks enim potentsiaali avaliku sektori jaoks, arvati et neile vähestele, kes ajakirja loevad on see asjalik, kuid enamikul **riigiametnikel** on ajakirjaga vähe peale hakata.

Temaatika võiks veidi laiem olla, et ka riigimehed loeksid, end hariksid makromajanduses ... Praegu poliitikutest enamus ei saa sellest aru.

Majandusliku ettevalmistusega **riigiametnikel** oleks võimalik ajakirjast midagi leida juhul kui sisu seostuks tugevamalt Eesti arengutega. *Mis suunas liiguvad Eesti arengud seoses EL-i astumisega, nii riigi, linna, isiklikul tasandil. Senised eesmärgid EL ja NATO on oma osa täitnud, millised võiks olla järgmised eesmärgid. Kui mitte uued eesmärgid siis vähemalt ühtne märgisüsteem, mida eesmärkidest mõtlemisel kasutada.*

Lugemist on kindlasti ka akadeemilistele ringkondadele, **majandusüliõpilastele**, aga neile ekstra orienteeruda pole vaja. **Üliõpilased** loevad reeglina samu asju, mida finantsjuhid ja muud majandustegelased.

Kui ajakiri lausa üliõpilastele suunata, siis tuleks ju Haridusministeeriumiga kooskõlastada, et seostuks ka õppekavadega.

Üliõpilased ise said nendele suunatusest aru nii, et võiks jõulisemalt teadustada ajakirja olemasolu neile sobivate kanalite kaudu ja avaldada rohkem artikleid, mis on seotud aktuaalsete majanduspoliitiliste probleemidega ning ajakirja kujunduslikult elavdada.

4.2.3 Ajakirja nimi

Hinnangud nimele sihtrühmiti ei eristunud. Üksikvastajate tasandil tuli esile kaks põhimõtteliselt eristuvat arusaama, ühed kes kasutasid või otsisid võimalust KM-ist infot kasutada nii, et info ka avalikustati (neid oli pigem **ametnike ja ajakirjanike** seas) pidasid ajakirja lihtsalt EP-a ajakirjaks sõltumata nimest. EP oli sel juhul andmete usaldusväärseuse garantii. Iseloomulik näide sellest on asjaolu, et kui KM-est võeti midagi avaldamiseks, siis allikaks märgiti suurema tõenäosusega EP mitte ajakiri ise.

Ülejäänud arutlesid nime üle pikemalt, nime muutmist reeglina vajalikuks ei pidanud, nägid nime osas "Kroon" haakumist EP-ga ja andsid veel järgmisi tõlgendusi:

Kroon viitab sellele, et rahandusasjad on esiplaanil muu majanduse taustal. Et rahandus-ja majandusuudised on privileeritumas seisuses kui muud majandusuudised. See on päris loogiline, sest Eesti Pank väljaandjana peakski ju peamiselt rahapoliitika valdkonnaga tegelema.

Nime osa - Majandus - annab ajakirja võimalikule sisule küllalt laiad piirid. Ilmselt rahandusnimestele kummitab Kroon rohkem. Mis saab ajakirja nimest siis kui minnakse üle Eurole?

KM nimes võib täheldada teatud konflikti. Majanduse pool sobib, aga Kroon viitab liigselt Eestile, sest analüüse ja artikleid on ka muu maailma teemadel. Samas pole see probleemiks.

Nime puhul sarnaneb kroon Kroonikale(nali). Kroon viitab Eesti rahale ja esindab Eesti Panga poolset nägemust majandusküsimustest.

Nimi viitab teoreetilisele

KM eeskujuks näib olevat Soome Panga "Euro ja Talous", varem "Markka ja Talous".

4.2.4 KM –e maine sobivus EP mainega

Mingit ebakõla silma ei torka, nii EP kui KM maine sobituvad märksõna soliidne alla. Maine lisatunnustena võib veel nimetada: korrektne, tasakaalukas, süvenev, usaldusväärne, veidi abstraktne ja isikupäratu ning igavavõitu. Toimetuse poolset suhtumist lugejasse iseloomustada ei osatud.

Ajakiri kipub jääma EP varju. Kui viidatakse infoallikale, siis pigem pangale kui ajakirjale. EP annab ajakirjale usaldusväärseuse, kuid seostub ka konservatiivsuse ja vormilisusega. Sellised tunnused potentsiaalset lugejat ligi ei tõmba. Samas kui ajakiri iseseisvamaks positsioneerida näiteks temaatikat avardades, siis suureneb oht kaotada usaldusväärseuses

4.3 OOTUSED

4.3.1 Suunitlus

Eelkõige **ajakirjanike** rühmas osutati ajakirja **hajusale suunitlusele**. Kui artikleid lihtsalt otsid, siis ajakirjalt juba ootad midagi, aga *selget suunitlust pole kuhu liigub, teemasid ja käsitlusi on servast serva. Seetõttu ei oska oodata midagi, mis tuleb järgmises numbris.*

Samas pidas enamik vastajaid (enamus **üliõpilastest** mitte) sisukorra ülesehitamist päevateema ümber paindlikuks ja mõistlikuks *üks pikem teemakäsitus võiks olla nagu siin on*, nii saab sisse panna aktuaalsetel teemadel kirjutatud artikleid. Ülejäänud võiks tuleneda sellest mis on oluline ja aktuaalne EP töötajate arvates. Ajakirja serverimisel aga tuleks arvestada seda, et inimesel on alati vähe aega ja seetõttu peaks osutama, mis on fookuses, *soovitav üks teema ja eelreklamisse mitte rohkem kui 2-3 sõnumit.*

OOTUS

Selget ootust ei olnud. Osa vastajaid rahuldab olukord, kus kord kvartalis ilmub Eesti majanduse ja rahanduse valdkondades kimp olulistel teemadel ja usaldusväärset tasemel kirjutatud artikleid. Kuigi artiklid ei pruugi jõuda kõigi nendeni, kellel sellest abi oleks.

Veel arvati, et valdkonnalise/erialase temaatika raames on siin raske lahendust leida ja võimalik, et selgus saavutatakse soovitud käsituslaadide (aktuaalsed teemad, kindel seotus Eestiga ja Eesti kontekstis, tulevikku suunatus jne vt. tagapool) sagedasema rakendamisega. Võimalik et, käsituslaadi muutmine teeb kvaliteetinfo olulistel teemadel rakenduslikumaks ja huvitavamaks.

Veel oli ettepanek muuta iga ajakirjanumber jõulisemalt erinumbriks, kus finantsanalüütiline ja makromajandusliku süvakäsitus keskendada ühele sektorile näiteks transiid, töajõupoliitika jne

Oli ka arvamus, et piisab sisukorra korrastamisest. Päevateema alusel jaotuse puhul võiks eespool olla kõige olulisemad teemad. Päevateema iseenesest saadab sõnumi, et EP peab seda teemat oluliseks. Teine võimalus on kasutada rubriikide süsteemi, see peaks olema paindlik, kui uueks numbriks teatud rubriigi alla teemat pole siis jätta see välja. Seega osa rubriike oleks alalised ja jätkaksid sisuliselt päevateema süsteemi.

4.3.2 Valdkondlik temaatika

Enamus vastajatest arvas, et **temaatika** peaks olema laiem kui ainult rahandus ja pangandus. *On küll tuntavalt EP ajakiri, kuid laiema vaatenurgaga.* Sagedamini nimetati märksõnu rahandus/fiskaalanalüüsid, pangandus, majandus, makromajandus. Temaatilise ulatuse piirjuhtumina nimetati tingimust, et rahvamajandus on sees, aga ärijuhtimine jääb välja.

Vastaja ametist või erihuvist tulenevalt nimetati üksikutele juhtudel valdkondi nagu tööturud, kindlustus, inflatsiooni tekke mehhanism ja tegurid, finantsteenused ja finantsjärelvalve, välisinvesteeringud, kõik mis mõjutab majandust näidates tapsemalt mõju mudeleid ja efekti suurust, riikide edulood.

Veel paar inimest nentis, et *teemadering ei tohiks olla liiga kitsas, praegune on paras.*

Neli inimest erinevatest sihtrühmadest pooldas spetsialiseerumise varianti. Rahandus, pangandus, majandusstatistika -seda temaatikat ei peaks avardama, *Las iga väljaanne jääb oma profiili juurde, spetsialiseerumine toob rohkem lugejaid kui temaatika avardamine, siis võivad senised lugejad kaduda. Spetsialiseeritud ajakirjas leiab vajaliku kergemini. Sisu laiendamine viiks ka mahu suuremaks, aga siis võib kvaliteet kannatada saada.*

Kui võrrelda KM-t ajakirjaga Luup, siis võiks KM-l kirjeldada järgmiselt: kvaliteedi lattu ja nõuded lugejale ajakiri Luubist kõrgemal, temaatika kitsam kui Luubil, kuid laiem kui traditsioonilisel pangaajakirjal.

4.3.3 Autorid

EP-a autorid on eelistatud, kuid ka väljastpoolt sobivad näiteks pangaspetsialistid, teadlased, magistrandid. Ka Eestis on autoreid kel pole laia väljundit. Väljastpoolt autoritele tuleb seada kindlad kvaliteedinõuded. Lugejad näevad kvaliteedigarantiid selles, et EP on nad oma ajakirja veergudele lasknud. Autorid peaksid olema oma ala spetsialistid, kes teavad millest kirjutavad. Näiteks ajakirjanik enamasti nii sügavalt teemat ei valda, samas ei tohiks kirjutada ka väga tehniliselt.

Ka üliõpilastest magistrandid võiks olla autorid, vahel on neil väga head tööd kuid õiget avaldamiskohta pole. Seda enam, et KM on Eestis ainus majandusväljaanne, mida aktsepteeritakse kraadi taotleja avaldamiskohana.

Vastajate seas ei olnud soovi kaastööd teha põhjendusega, et eri- või ametiala on veidi teistsugune. Samas vähemalt osa **õppejõude** seda võimalust ka ei välistanud.

4.3.4 Mida tõlkida

Välisautorite osalus peaks ajakirjas tingimata olema. Kui suurel määral, selles arvamused lahknesid, kuid igal juhul peaksid nad vähemusse jääma. Välisautoritel on sõltumatum vaatenurk ja Eesti autorite ring on siiski piiratud ja nende käsitlused rohkem teada. Välisautoreid võiks kasutada Eesti majanduse olukorra erinevate aspektide kommentaatoritena näiteks maksebilansi, jooksevkonto seisundi tõlgendamiseks.

Tõlkeartiklite puhul tuleks lähtuda sellest, kas see teema haakub antud numbris mõne artikliga või on antud ajakirja numbri ilmumise ajal aktuaalne. Päevakajalise tõlke teema mõned näited: mida annab erinev iseseisvusmäär maksunduses eurointegratsiooni taustal või teema, parlamendivälised meetodid riigi majanduspoliitika kujundamises.

Välis autori artikli sisu peaks olema Eestis - KM sihtrühmade poolt - kasutatav, seotud Eesti eluga. Kui seotus on kaudne, siis peaks Eesti poolne autor seda täiendama, näitama milline mõju toodud mõtetel Eestis on või võiks olla.

Mitu **õppejõudu** arvas, et igal aastal võiks kirjutada Nobeli majanduspreemia laureaatidest ja tõlkida auhinna vastuvõtmisel peetud kõned, sest need on tavaliselt nii sisukad kui ka üldarusaadavad.

4.3.5 Käsituslaad

KM-t peeti kvaliteetinfo allikaks, kvaliteetsust ja usaldusväarsust peeti KM eristavaks tunnuseks vastajate teiste infoallikate seas. *Majandusalane kvaliteetväljaanne - see määratlus on olulisem kui see, milline on temaatika laius.*

KM käsituslaadile on iseloomulik asjalikkus, protsessidesse süvenemine, ei toimu tõblemist, tähelepanu on sisukusel. Artiklid on põhjalikult läbitöötatud ja infotihedad, tuginevad faktidele. EP on ainus Eestis, mis pakub sellisel tasemel analüüse. *Meeldib põhjalike analüüside poolest. Analüüsivat materjali Eesti majanduse kohta on suhteliselt vähe, põhiline info on väga üldine*

Artiklid on olnud reeglina loogilise arenguga ja selged, autor üritab enamasti kuhugi (arenduse/tõestuse/mehhanismi selgituseni) välja jõuda. Muus ajakirjanduses jääb jutt hajusaks ja heietatakse edasi-tagasi sisuliselt järeldusteni jõudmata. Seega lood on loogilisemad ja resultatiivsemad.

Lihtne esitus, loogiliselt ülesehitatud, teoorial iva sees. Põhineb kontseptsioonil. Asja mõte on välja toodud: mis on uuringu eesmärk ja millised on saadud tulemused.

Pole tingimata vaja midagi väga avastuslikku - pole ikkagi range teadusajakiri, küll aga õigeid, süsteemseid, loogiliselt korrastatud andmeid ja mõtteid - kvaliteetinfot.

OOTUS

Rohkem aktuaalseid teemasid

Ametnike enamik arvas, et tööalaselt aktuaalsete teemadega on nad kursis

Ajakirjanikud aga ka **üliõpilased** ootavad ajakirja käsituslaadis ühiskondlike protsesside aspekti, et seal avaldatud tekstid oleks osa aktuaalsest majanduspoliitilisest diskussioonist. See eeldaks rohkem aktuaalsete probleemide majandusanalüüse ja võrdlusi teiste Euroopa riikidega, erinevate vaatenurkade kõrvutamist ning tagamaade avamist, sündmuste makromajanduslikku mõtestamist EP-ga seisukohast. Oodatakse sellist päevakajalisust, kus erinevate vaatenurkade ja aspektide üheaegse vaatlemisega saavutatakse käsitluse terviklikkus, süsteemsus. Kaudselt on siin viide ootusele, et EP võtaks senisest aktiivsema hoiaku.

Samas oli kahtlusi, kas kvartalikiri suudab päevakajaliste teemade puhul värskust tagada..

Rohkem tulevikku vaatavad artikleid.

Selliste artiklite all mõeldi rohkemat kui lihtsalt prognoose. Nii käivad siia alla andmed sellisel kujul, millest annab teha prognoose tulevikuks kui ka hinnangud võimalike uute regulatsioonimehhanismide rakendamise tagajärgedele, võib olla ka uutele võimalikele arenguteedele. *Näiteks praegu põhinetakse Eestis liberaalse turu mehhanismile, aga kui riik rohkem sekkuks, millised oleks võimalikud tagajärjed, mida see majanduslikult tähendaks.* Et asjatundjad teeksid järeldusi mujal maailmas juhtunust ja seeläbi prognoosiks. Prognoos saabki ju tegelikult toimuda läbi analüüsi.

Ja veel: uute majandustrendide tutvustus; ajakirja kroonika (majandusprotsesside ja sündmuste kronoloogia) täiendamine lähitulevikus asetleidvate/oodatavate sündmustega.

Eesti laiemas kontekstis ja maailmatrendide mõju Eestile

Eesti tuleks igal võimalusel konteksti panna ja vaadelda osana suuremast tervikust. Võrdlusest maailmamajanduse või teatud riikide taustal saab järeldada, mida miski Eestile tähendab, seega tuleks eelistada rahvusvahelist võrdlust. Teisalt tuleks

käsitleda maailma majandustrende ikkagi koos nende võimaliku mõjuga Eestile. Maailmakesksus tähendaks ka Eesti positsiooni määratlemist maailmas, mitte lihtsalt maailmatrendide kirjeldamist. Enamasti ei peaks piirduma ka üksnes Euroopa Liiduga, olulised rahandussündmused toimuvad ka mujal.

Rohkem protsesside käsitlusi

Eelistatud on ülevaated pikaajalistest protsessidest, et saada Eesti majanduses toimuvast selget pilti. Veel, aegridade avaldamine mistahes majandusprotsessides. Või võtta mingi majanduslik tegevusjoon ja jälgida selle raames, näiteks kuhu Eesti Lissaboni protsessi raames liigub?

4.4 KUJUNDUS

4.4.1 Ajakirja kujunduse üldmulje

Kujundus ja artiklite liigendus on sobiv lugeja põhitüübile - sirvijale – kes märkab artiklites kohe eristatud olulist.

Õppejõud võrdlesid KM-t pigem teadusajakirjadega.

Riigiametnikud käsitlesid KM-t kui töövahendit, kui see on otstarbekas, siis sellest piisab.

Ajakirjanikud käsitlesid KM-t turunduslikust aspektist, lugejal on palju infoallikaid seetõttu tuleb püüda tähelepanu tõmmata ja inimlike vajadustega arvestada.

Üliõpilased võrdlesid KM-t pigem tavameediaga

Visuaalselt on ajakiri hea, parasjagu soliidne ja silutud vormis. Ei ole üle- ega alakujundatud, ei riiva silma, on tasakaalustatud, klassikaline, korrektne, väljapeetud, sobivalt konservatiivne, kindlustunnet loov. Muuhulgas aitas eelnevat muljet luua see, et trükivigu ei leitud ning paberi kvaliteeti ja trükitehnilist teostust peeti heaks. Vorm ja sisu on kooskõlas ning tänu sellele on sisu hästi haaratav.

Värvilisem kui tavaline teadusajakiri, kuid pole kollane ei sisult ega ka vormilt. Pole liiga kirju, tasakaalus värvid

Ajakirjal on hea formaat - välismaised ajakirjad on tavaliselt A4 mõõdus, KM on väiksem ja raamatusuurune, seda saab raamaturiiulisse panna. Sellist formaati on mõnus käes hoida ja lugeda. Köide on mugav, ei pea lugemiseks lehekülge tasaseks vajutama ja pole ka liiga pehme, peab korduvale kasutamisele vastu.

Graafikud on loetavad, 3D graafikud oleks eksitavad.

Ajakirjanikud ja üliõpilased kirjeldasid ajakirja küll sarnaselt ülejäänud sihtrühmadega, kuid andsid erineva hinnangu. Neile jäi kujundusest veidi tähelepanematu ja igavavõitu üldmulje.

Korrektne, kuid on oht, et uinutab, sest voolab ühte viisi

Nagu kirjandusklassik, kõik teavad, mainekas ja usaldusväärne, kuid lugenud on vähesed

Nagu "Diplomaatia" Postimehe vahel, väga tuumakas tekst, kuid jätab igava mulje ja tõrjub lugejat

Tabelid näevad väga tehnilised välja, ka graafikud, liiga lihtsad ja kuivad

Nende arvates võiks tekitada veidi meeleolu (see ei tähenda meelelahutuslikkust). Praegu pole ajakirjas ühtegi fotot ega pilti. Arvati, kuna tegemist pole rangelt teadusliku ajakirjaga siis võiks kujundust elavdada kasutades näiteks üksikuid abstraktseid pilte, mõnd fotot või teemat illustreerivat karikatuuri. Pildi kaudu jääb lugejal ka kergemini meelde.

Veel pakuti elavdamisvahendiks majandusteemaliste tsitaatide, aforismide või teravmeelsuste valitud kasutamist.

Üliõpilased töid – seoses vajadusega vestluseks ajakirja raamatukogus otsida – eraldi välja väliskaante kujunduse problemaatika.

Kui artiklitel on kujundus väga hea, siis väliskaaned on igavad, liiga ametlikud, ei märkagi ajakirja.

Iga number võiks olla veidi erinev, muidu jääb vaatlusel mulje et olen seda juba lugenud

Esikaanel võiks olla "päevateema" või olulisemate teemade nimetused, veel näiteks erineva rahatähe pilt, pangahoone koos puudega pilt jne. Muidu näeb ajakiri välja nagu arhiivimaterjali kogumik, ei kutsu kaant kergitama.

4.4.2 Artiklite kujundus

Artiklite kujundus ja vormiline ülesehitus oli see osa ajakirja vormistusest, mis meeldis kõige rohkem ja millega oldi suhteliselt üksmeelselt rahul. Artiklite liigendust nimetati kasutajasõbralikuks, teksti paigutust ratsionaalseks ja kujundust meeldivaks. Artiklites on oluline mõte kolmel moel esiletoodud: sinisel taustal tsitaadid, rasvane kiri ja alapealkirjad. Tänu sellele on artiklis oluline kohe nähtav ja vajalik tekst on kiiresti üles leitav.

Olulisemate lõikude rasvasemas trükis esiletoomine hõlbustab esmasel või pealiskaudsel vaatamisel kiire ülevaate saamist.

Meeldib, et oluline on rasvaselt välja toodud, mis ei ole küll teaduslikule ajakirjale iseloomulik.

Eriti meeldivad need sinised kastid teksti sees

Sinine tsitaat tõmbab tähelepanu ja viitab olulisele. Sirvides saan kiiresti ülevaate ja kui tekib huvi siis hakkam lugema.

Kuna artiklid on parajalt rasked, siis kujundus hõlbustab arusaamist ja hiljem ülesirvides saab kiiremini sisu meenutada.

Teksti jaoks on ruumi, lõigud on eristatud tühja reaga ja mitte taandreaaga.

Midagi on rasvane, midagi on kaldu, kõik see mõõdukalt kasutades elavdab teksti

Kriitiline märkus

Pisisinirruudud allpealkirja ees ja taga tekitavad liigset kirevust kuid see on pisiasi

4.4.3 Maht, artiklite pikkus ja arv, ilmumissagedus, ilmumisaeg

Sihtrühmade arvamustes olulisi erinevusi ei olnud. Üldiselt oli enamik vastajaid arvamusel, et maht ja ilmumissagedus on piisavad, ilmumisajahetke sobivuse või mittedobivuse kohta ei osatud enamasti midagi öelda. Artiklite pikkust *on lühemaid ja pikemaid* peeti sobivaks ja nende arvu käsitleti ajakirja kogumahu raames. Samas oli igas sihtrühmas ka eriarvamusega inimesi.

Maht

Ajakirja iseloomustati kui õhukest ja vähesemahulist. Sellisena jõuab ajakirja läbi vaadata - maht on haaratav ja vajalik info leitav. Peab olema mõistliku ajaga haaratav ja seda ta praegu on. Kui mahtu veidi suurendada, siis saab seda teha ikkagi haaratavuse kriteeriumi raames.

Mahu kasvu vastu

Paksem ajakiri oleks juba paha, sest on tarvis ka muid asju vaadata. Samas, ega ka praegu kõike läbi ei loe, keskmiselt pool kogu ajakirjast.

Mahtu ei peaks kasvatama, kvaliteet võib kannatama hakata

Kui maht kasvaks, siis läheks paber halvemaks/õhemaks.

Mahu kasvu poolt

Ajakiri võiks olla mahukam, 6 artiklit ühe ajakirja kohta on vähe!!artikli pikkus maksimaalselt 15 lehekülge, 20 oleks juba palju

Kui temaatikat avardada siis võiks ka paksem olla.

ilmumissagedus, ilmumisaeg

Kvartali periood on optimaalne. Ilmumisaeg pole oluline – siin küll arutleti võimalust, et ajakiri võiks olla samas tsüklis EP-a mingite korrapäraselt avalikustatavate andmetega, kuid praktilist huvi nimetada ei osatud.

Poolt, vastu

Tihedamini ilmudes oleks ajakohasem, aktuaalsem, kuid vist ei jõuaks lugeda

Ehk võiks ka 6 korda aastas ilmuda. 4 on justkui nagu natuke vähe ja 12 kindlasti palju. Siis ei jõuaks kõike täita ja sisu jääks lahjaks.

4.4.4 Artikli lisainfo

Sisukokkuvõtteid peeti kasulikuks kahel põhjusel:

1. Juhul kui teema on võõras, siis saab olulisele kohe pihta.
2. Väga infotiheda artikli puhul, aitab mõttekäigus ülevaadet saada ja meelde jätta

Lisaks ootavad üksikud vastajad järgmisi täiendusi artiklitele:

- lisada kirjutamise kuupäev artikli juurde, siis teab millise võimaliku info alusel on artikkel kirjutatud.
- kui artikkel ei väljenda EP-a ametlikke seisukohti, siis võiks olulisemate artiklite juures olla EP-a kommentaar

- iga artikli juurde kirjutada lühikommentaar, mis selgitab mida artikkel uut annab ja mis selles oluline, milles artikkel täiendab ajakirjas varem samal teemal kirjutatud – ühesõnaga näidata järjepidevust ja paigutada artikkel laiemasse konteksti.

Üliõpilased olid huvitatud autorite põhjalikumast tutvustamisest, sest neile olid autorid enamasti tundmatud. Autori kohta võiks nende soovil kirjas olla lisaks ametikohale ka see, milliste uurimisteemadega tegeleb, milline on teadustöö kogemus, autori pilt jm.

4.4.5 Keelekasutus

Õppejõud pidasid ajakirja keelt lihtsaks ja arusaadavaks. *Kui teadusartiklite taustal võrrelda siis on arusaadavas keeles*

Ametnikud üldjuhul arusaadavaks

Ajakirjanikud ja üliõpilased pidasid ajakirja keelt sellist tüüpi ajakirja kohta normaalseks, aga eelistaksid veidi lihtsamat.

Ajakirjale on iseloomulik ladus sõnastus. Mõned **õppejõud** viitasid terminoloogilisele segadusele, sellele et pole majanduslase oskuskeele ametlikku standardiseerimise mehhanismi ja uusi sõnu viib laiemasse käibesse pigem ajakirjandus. Mõisted on kooskõlastamata, erinevad allikad mõtlevad erinevaid asju samade terminite all. See olukord on kandunud ka KM-e artiklitesse. Arvati, et EP võiks ajakirja toimetamisel jätkata seda terminite ühtlustustööd, millega EP raamatukogu märksõnakataloogi tõlkimisel algust tegi.

Pigem ei soovita ajakirja tudengitele, et vältida segadust, sest kasutab ebaühtlast ja minu omast erinevat terminoloogiat

See on ju rahandusnimeste kantseleit mida kasutatakse. Kui lugejaskonda püüda laiendada, siis peaks keel lihtsam olema, terminid tavakeelde tõlgitult. Majandusgurud räägivad ju väga lihtsat keelt.

Näitena hea majandusoskuskeelega väljaannetest toodi Teaduste Akadeemia publikatsioone ja LHV dokumentide keelt.

4.5 AJAKIRJA LEVI

4.5.1 Loetavus ja kättesaadavus

Vastajate hinnangut ajakirja loetavuse ja kättesaadavuse kohta mõjutas see, et Intervjueeritavate valiku tegemisel püüdsime kontakti saada isikuga, kes on juba KM-e lugeja kas paberil või elektrooniliselt. Kui sihtrühmades lugejad polnud enam leitavad, siis püüdsime vastavas asutuses saada teemast huvitud isiku nõusoleku ja palusime teda enne vestlust ajakirjaga tutvuda

Vastajate värbamine andis kogemuse, et riigiasutustes ajakirja massiliselt ei loeta ja lugejate kindlakstegemine oli pikk ja vaevarikas protsess, ka küsitletavate õppejõudude hulka tuli kutsuda inimesi, kes varem ajakirjaga tuttavad ei olnud, kuid vestluse käigus ajakirja huvipakkuvaks hindasid. Eeltoodu viib ettevaatlikule oletusele, et ajakiri pole levinud kaugeltki kõigi inimesteni, kellele see kasulik oleks.

Majandusüliõpilaste sihtrühm reeglina ei teadnud sellise ajakirja olemasolust, samas vestluse käigus hindasid nad ajakirja vajalikuks vähemalt erinevate kirjalike tööde tegemiseks.

Tellimisvõimalustest ei olnud vastajate enamik – sõltumata sihtrühmast - teadlik. Neile kelle asutusse ajakiri käis, oli tellinud ajakirja keegi teine, näiteks asutuse raamatukogu, vastaja ei teadnud kuidas tellida või kas ajakiri on tasuline või mitte. EP leheküljel keegi neid võimalusi ei olnud uurinud. Mõni ainult internetiversiooni kasutaja ei olnud kindel paberversiooni olemasolus. Tellimisvõimalust teadis sihtrühmiti 1-2 inimest, tudengitest mitte ükski.

Tagasiside võimaluste kohta avaldati kahte arvamust.

Enamuse arvates pole tagasisideks erimenetlust vaja. Nagu teaduskallakuga ajakirjade puhul kombeks, kui midagi öelda on, siis peaks ütleva otse autorile. Seega on oluline ühendus autoriga. Selleks võiks autori tutvustuse või artikli juures olla autori meiliaadress.

Mõni vastaja (eriti **üliõpilaste** seas) kujutas tagasisidet ette nagu päevalehtede võrguversioonides, kommentaari võimalusega ja kirjutaja nime või aadressi avalikustamise kohustusega.

Ükski vastajatest ei olnud eeltutvustusega põhjalikult tutvunud. Mõned **ajakirjanikud** kellele pressiteade oli meili teel saadetud, võtsid uue numbrilise ilmumise teadmiseks, kuid teksti ei süvenenud ja uue numbriga tutvusid kunagi hiljem. EP kodulehekülge külastades olid üksikud vastajad uudiste all pressiteate pealkirja märganud, kuid tervet teksti ei loetud.

Enamik **üliõpilasi** ei teadnud sellise ajakirja olemasolust. Neil tekkisid ajakirja otsingul järgmised probleemid:

otsinguprobleemid raamatukogus

TTÜ Raamatukogus ei leia ajakirja, on paigutatud tahaplaanile, pole esimesena nägemisväljas. Välimuselt on vähemärgatav, teised ajakirjad on kirevamad ja tõmbavad tähelepanu endale. Seega spontaanselt ei märka, kui tead otsida siis on iseasi. Kui nimetus on teada, siis leiab ka raamatukogude koondkataloogist "Ester".

otsinguprobleemid internetis

Märksõnaga "Kroon ja Majandus" otsides on ajakiri hästi leitav nii Neti otsingumootoris kui ka Google-s. Arvati, et ka EP koduleheküljel võiks esimese otsingutulemusena välja tulla ajakirja asukoht "Publikatsioonid » Seeriade kaupa » Kroon ja Majandus", mitte viimase numbrilise tutvustus. Sest sealt otsivad need, kes ajakirjast vähe teavad.

Juhul kui otsija ei tea "Kroon ja Majandus" nime ja otsib vastust päringule, milliseid majandusajakirju Eestis on, siis pole KM leitav ajakirjade hulgas aadressil <http://www.ee/mkiosk/ajakiri.html> ega pole leitav ka Neti portaalist majandusajakirjade hulgast <http://www.neti.ee/cgi-bin/teema/MEEDIA/Ajakirjad/Majandus/>. M-kioskis viib rubriigi mosaiik <http://www.ee/mkiosk/mosaiik.html> (st. igasugused ülejäänud allikad) alt viide EP uudisleheküljele.

Teadmata KM olemasolust pole EP koduleheküljel seda ajakirja hõlpus leida. Selline oli mitme **üliõpilase** ja ka ühe **õppejõu** kogemus. Viimane oli KM artikleid lugenud interneti kaudu Eesti Panga kodulehelt samas teadvustamata, et tegu on eraldi välja antava kogumikuga

Samas kui ajakiri on juba korra üles leitud, siis edasine leidmine pole mingi probleem. *Internetiversioon on täiesti leitav, ainus häiriv tegur on see, et ajakirja ei saa vaadata tervenisti, vaid ainult artiklite kaupa.*

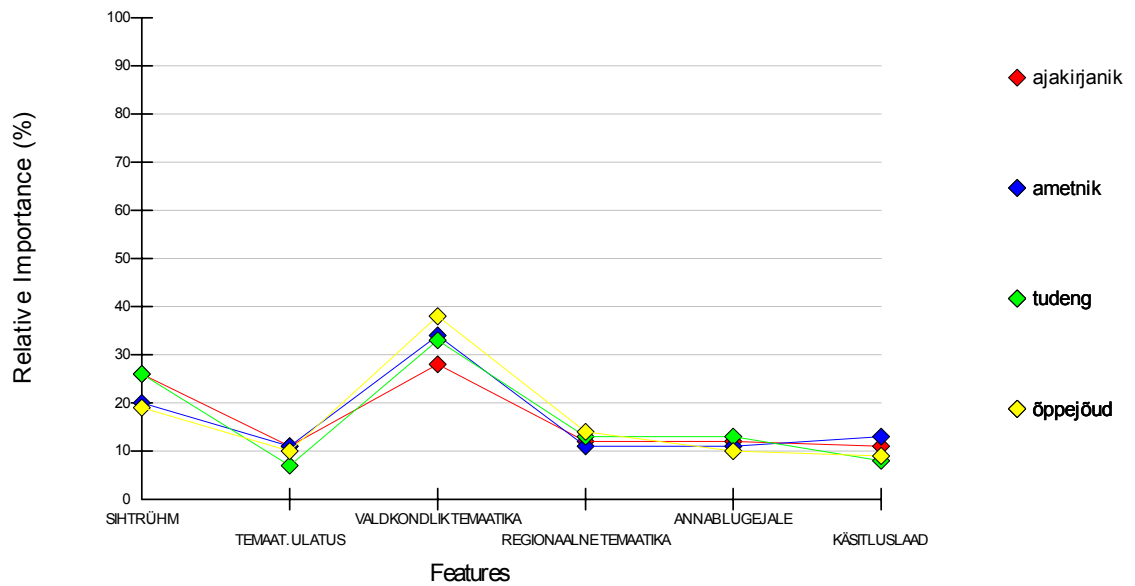
Samuti oli lugejaid, eelkõige **ametnike** hulgas, kes ajakirja just internetist kasutavad. Nende hinnangul vajavad nad pigem üksikartikleid kui ajakirja. Artikli leiavad nad märksõnaotsingul, kuid lugemismugavuseks trükivad nad artikli tavaliselt välja. *Kuna on töö arvuti taga, siis paberil ajakirja või artikli lugemisel silm puhkab.*

4.5.2 Ideed levi arendamisel

- Saata eelteated erinevate meililistide kaudu. Teated ajakirja ilmumise kohta koos väikse kokkuvõttega võiks tulla meiliga. Tekitada võimalused meililistiga ühinemiseks.
- KM võiks väljaspool EP kodulehekülge olla iseseisvalt esindatud portaalides kuhu on kogutud viiteid eesti ajakirjadele. Selline viide saadaks signaali otsijale, et KM kuulub Eesti ajakirjade hulka ega ole ainult üks EP infokanalitest.
- Võiks soovitada paigutada viiteid ajakirjale (mitte EP-le) nii TTÜ kui ka TÜ majandus teaduskondade kodulehekülgedele, samuti sobiva kallakuga firmade kodulehekülgedele.
- Teha KM–e e-versiooni esitus atraktiivsemaks kasutades tutvustavat esitlusviisi. Reklaami aktsent võiks juures olla. Ajakirjal võiks olla ka EP leheküljest eraldi juurdepääs või silmatorkavam viide EP leheküljel, näiteks ajakirja kaanepilt.
- Reklaam Äripäevas ärikoolituse rubriigis.
- Püüda saavutada ajakirja tsiteeritavus, ületada uudiskünnis. Viia ajakirja sisse näiteks juhtkirja tüüpi päevateemaline kirjutis. See loob eelduse, et sealt võib hakata asjakohane tsitaat ringlema. Kui mingi mainekas elanikkonna rühm, näiteks kompetentsed ärimehed või **õppejõud** tsiteerib ajakirja ja peab seda oluliseks, siis ajendab see eriti **üliõpilast** ajakirjale tähelepanu pöörama.
- Jälgida, et KM-se tsiteerimisel viidataks allikana ajakirjale mitte (ainult) EP-ale.
- Juhatada **üliõpilasi** ajakirja juurde **õppejõudude** kaudu, sealhulgas soovitades õppejõududele näiteks õppekavadega haakuvaid artikleid.
- TTÜ **üliõpilased** arvasid, et näiteks A4 formaadis plakat teaduskonna teadetetahvilil juhib tähelepanu ajakirja uuele numbrile.

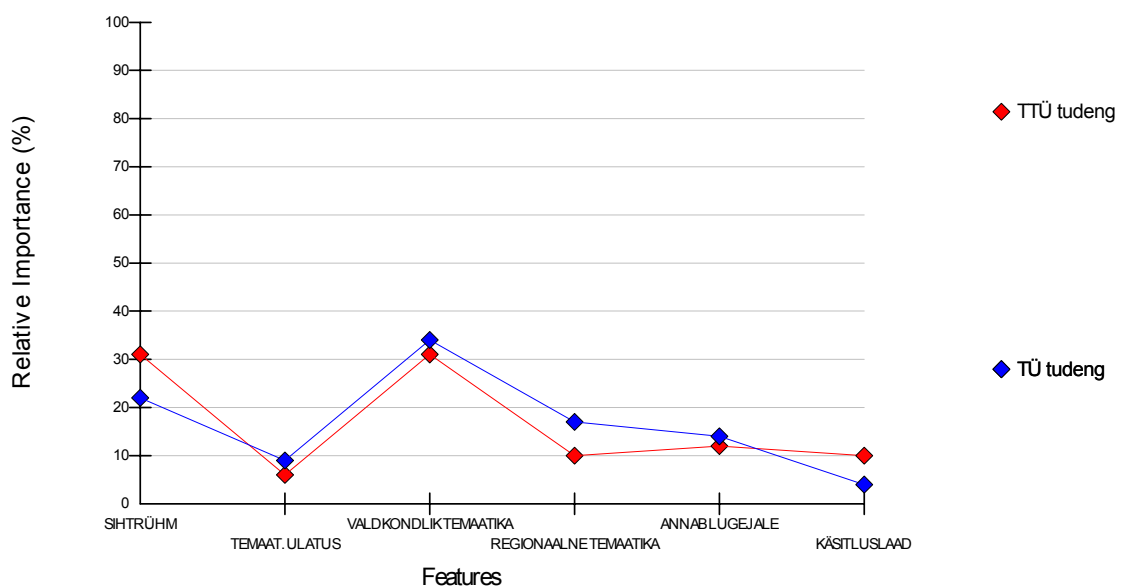
5 CONJOINT METOODIKA TULEMUSED

Graph 1: Relative Importance

Kui vastajalt küsiti, millist “Kroon ja Majandus” arendusvarianti ta eelistaks, siis olid otsuse langetamisel kõige suurema kaaluga ajakirja valdkondlik temaatika ja sihtrühm. Selline rõhuasetus oli iseloomulik kõigile neljale vastajarühmale.

Graph 2: Relative Importance

Ka TTÜ ja TÜ üliõpilaste rõhuasetused olid üldjoontes sarnased.

Tunnus ja selle erinevad tasandid	Tasandi kasväärtus otsustamisel					
	ajakirjanik	ametnik	õppejõud	tudeng	TTÜ tudeng	TÜ tudeng
VALDKONDLIK TEMAATIKA						
majandus	0.38	0.58	0.54	0.37	0.38	0.31
rahandus	0.56	0.47	0.38	0.38	0.41	0.31
pangandus	0.38	0.42	0.31	0.23	0.32	0.12
tööturg	0.12	0.47	0.08	0.28	0.35	0.18
jurid regulatsioon	0	0	0	0	0	0
SIHTRÜHM						
majandustudeng	0	0.05	0.08	0.25	0.27	0.22
finantsjuht	0.12	0	0	0.08	0.08	0.08
akadeem ringkond	0	0	0	0.01	0.05	0
pangaspets	0.06	0.16	0.08	0	0	0.02
TEMAAT. ULATUS						
lai, mitmekesine	0.12	0.11	0.08	0.13	0.11	0.12
kitsas, süvenev	0	0	0	0	0	0
REGIONAALNE TEMAATIKA						
EL-keskne	0.12	0	0	0.03	0	0.1
Eesti -keskne	0	0	0.15	0	0.08	0
maailma-keskne	0.12	0.11	0.08	0.08	0.05	0.14
ANNAB LUGEJALE						
mõttemuudeleid	0.06	0	0.08	0	0	0
praktika üldistusi	0.06	0.05	0	0.15	0.14	0.14
tulevikunägemusi	0	0.05	0.08	0.15	0.08	0.18
KÄSITLUSLAAD						
täpsust taotlev	0	0	0.08	0	0	0
arusaadavust taotlev	0	0	0	0.01	0	0.02

**"tasandi kasväärtus" on selle tasandi mõjukuse võrdlemiseks nii tunnuse sees kui ka erinevate tunnuste tasandite vahel. Maksimalne kasväärtus võib olla 1. Kasväärtus 0 tähistab alati vähima mõjuga tasandit tunnuse sees. Metoodilises mõttes ei tuleks 0 väärtust tõlgendada 0 mõjuna vaid ikkagi vähimõjuka tasandina.

Ametnik: Tuumvaldkond majandus + rahandus/tööturg pangaspets>>majandustudengile
Õppejõud: Tuumvaldkond majandus + rahandus/pangandus pangaspets>>majandustudengile
Ajakirjanik: Tuumvaldkond rahandus + majandus/pangandus finantsjuht>pangaspetsile
Tudeng: Tuumvaldkond rahandus + majandus/ tööturg majandustudeng>finantsjuht

6 LISAD

6.1 Vestluskava

1. Eesti ja maailma majandusolukorra mõistmiseks vajaliku info hankimise viisid ja selle kasutamise harjumused. Mis on viimastel aastatel muutunud?

- -milliseid allikaid sh majandusajakirju loete, töö jaoks kasutate, miks just neid? kus te neid loete? Miks just seal?
- mis on viimastel aastatel Teie arvates majandusinfos muutunud? Mis suunas areng toimub?
- millega praeguses olukorras olete rahul/pole rahul? Mida saaks paremini teha?
- millised on hea majandusajakirja, artikli jne tunnused

2. KM osa erinevate sihtrühmade majandusinfovajaduse rahuldamisel

- kuivõrd loete/kasutate K&M-st? Mis ajast? Kuidas avastasite? Kuidas uut numbrit märkate? Kas loete (jälgite) kõiki numbreid?
- kuivõrd on K&M vajalik teile või kolleegidele erialaselt/töölalasel? Kuidas ja milleks kasutate?
- palun võrrelge K&M ja sarnaseid majandusajakirju omavahel? Sarnasus, erinevus. Näiteid ajakirjadest, mis võiks heaks/halvaks eeskujuks olla.
- milles on K&M unikaalne, asendamatu eesti majandusinfo allikana eesti majandusring- kondadele. Kuidas eristub K&M teiste EP infokanalite taustal?

3. KM kuvand: millise mulje on ajakiri jätnud (elektrooniliselt ja paberil) ja millisele lugejale see mõeldud on

- kuidas olete K&M-ega rahul. Mis meeldib/ ei meeldi. Mis on vajalik, mis on ülearune, mis puudub? Miks?e-ajakiri ja paberajakiri
- milline suunitlus näib ajakirjal olevat. Kellele mida püüab pakkuda?
- millisele lugejale on KM praegu mõeldud? Kas peate end ajakirja tüüpiliseks lugejaks/ kasutajaks? Kui jah, siis mis mõttes? Kui ei, siis kes oleks? Kellele on ajakiri jõukohane?
- kuidas toimetuse teise kui lugejasse suhtub. Mil moel toimetuse näitab, et mõistab (ei mõista) oma lugejat.
- KM nime sobivus/tähendus
- kuivõrd on K&M maine vastavuses EP mainega, millist rolli näete ajakirjal EP juures?

4. Ootused K&M-ele: Milline peaks ajakiri olema (suunitluselt, sisult, käsituslaadilt, vormilt).

- millist arengut ootate K&M-ilt? Kuivõrd on praegune suunitlus vastuvõetav kui seda vaadata ka laiemalt, kogu eesti majandusliku mõtte edendamise seisukohalt?
 - milline võiks olla ajakirja temaatika ulatus ja proportsioonid a) lähinumbrites b) lähiaastatel:
 - geograafiliselt: eesti, EL, maailm, muu
 - ajaliselt: minevikku analüüsiv/sünteesiv, tulevikku prognoosiv, muu ...
- valdkonniti: majandus (täpsemalt?), rahandus, pangandus, mis veel
- rubriigiti: artiklite, statistika, kroonika jne vahekord. Millised rubriigid üldse võiksid olla?

üldiselt: suurem temaatiline mitmekesisus või kitsam süvenemine või erinumbrid või ...? Kus on alam/ülem piir?

autorite valik, millistest ringkondadest, kas soovite ise osaleda; jah/ei –miks?

- ajakirja oodatav maht, artiklite pikkus ja arv, ilmumissagedus, ilmumisaeg
- milline võiks olla ajakirja käsituslaad ja tase?
teaduslik – populaarteaduslik; lihtsalt või täpselt kirjutatud; sobiv keelekasutus?
mõtte/toimimismudeleid või praktikat kirjeldav; analüüsiv/sünteesiv või prognoosiv
- kas on märkusi ajakirja vormistusliku külje kohta (paberajakiri) või navigeerimis- ja otsinguvõimaluste kohta (e-ajakiri)
pabervormistus: formaat (mõõtmed, paber, trükikvaliteet;) kujundus - värvilahendus, tekstisrift, kaanetekst, joonised, artiklite liigendatus
e-vormistus: ülesehitus, otsing.
- millised on sobivad levikanalid: paber- ja e-vormi võrdlus. Tagasiside huvipakkuvad vormid; kas olete teadlik tellimisvõimalustest; mida arvate eeltutvustustest/pressiteadetest K&M-e uue numbri kohta?

Vestluskavas..

P1. on taustküsimuste blokk: neid küsitakse sedavõrd kui see aitab mõista ja tõlgendada hinnanguid ja tekkinud ootusi ajakirjale. Neid küsimusi ei esitata tingimata vestluse alguses, pigem juba vestluse käigus sobivas kontekstis.

P2. küsimuste plokk avab ajakirja kasutamismaailma. Vastajat ei püüta küsimustega suunata kindlate kitsate märksõnade juurde vaid luuakse võimalus rääkida spontaanselt vastajale olulisest..

P3 küsimuste plokk selgitab muljet ajakirjast - kuvandit, samuti nagu p.2. eelkõige spontaanseid vastuseid eeldavate küsimuste kaudu.

P4 küsimuste plokk täpsustab ootusi ja tulevikunägemust ajakirjast küsides eraldi läbi enamiku oletuslikult olulised tegurid, eriti need tegurid mida vastaja ajakirjast spontaanselt rääkides puudutanud ei ole. Küsimisel soovitatakse ka lehitseda paberajakirja, mis on juba varasemast käepärast.

6.2 Eesti Panga ajakirja conjoint ankeedis võrreldud variandid

	SIHTRÜHM	TEMAAT. ULATUS	VALDKONDLIK TEMAATIKA	REGIONAALNE TEMAATIKA	ANNAB LUGEJALE	KÄSITLUSLAAD
Püsi-variant	finantsjuht	lai, mitmekesine	pangandus	eesti -keskne	praktika üldistusi	täpsust taotlev
Card 1	majandustudeng	lai, mitmekesine	tööturg	maailmakeskne	praktika üldistusi	täpsust taotlev
Card 2	finantsjuht	lai, mitmekesine	rahandus	maailmakeskne	tulevikunägemusi	täpsust taotlev
Card 3	majandustudeng	lai, mitmekesine	pangandus	eesti -keskne	mõttemudeleid	arusaadavust taotlev
Card 4	finantsjuht	kitsas, süvenev	tööturg	EL-keskne	mõttemudeleid	arusaadavust taotlev
Card 5	akad ringkond	lai, mitmekesine	jur regulatsioon	eesti -keskne	tulevikunägemusi	arusaadavust taotlev
Card 6	pangaspets	kitsas, süvenev	jur regulatsioon	maailmakeskne	mõttemudeleid	arusaadavust taotlev
Card 7	akad ringkond	lai, mitmekesine	tööturg	EL-keskne	tulevikunägemusi	arusaadavust taotlev
Card 8	finantsjuht	kitsas, süvenev	jur regulatsioon	EL-keskne	praktika üldistusi	arusaadavust taotlev
Card 9	majandustudeng	lai, mitmekesine	majandus	EL-keskne	mõttemudeleid	täpsust taotlev
Card 10	majandustudeng	kitsas, süvenev	jur regulatsioon	maailmakeskne	tulevikunägemusi	täpsust taotlev
Card 11	majandustudeng	kitsas, süvenev	rahandus	EL-keskne	mõttemudeleid	arusaadavust taotlev
Card 12	akad ringkond	kitsas, süvenev	rahandus	maailmakeskne	mõttemudeleid	täpsust taotlev
Card 13	finantsjuht	lai, mitmekesine	pangandus	maailmakeskne	mõttemudeleid	arusaadavust taotlev
Card 14	majandustudeng	kitsas, süvenev	pangandus	maailmakeskne	tulevikunägemusi	arusaadavust taotlev
Card 15	majandustudeng	kitsas, süvenev	majandus	EL-keskne	tulevikunägemusi	arusaadavust taotlev
Card 16	akad ringkond	kitsas, süvenev	pangandus	EL-keskne	praktika üldistusi	täpsust taotlev
Card 17	majandustudeng	kitsas, süvenev	tööturg	maailmakeskne	tulevikunägemusi	arusaadavust taotlev
Card 18	majandustudeng	kitsas, süvenev	rahandus	eesti -keskne	praktika üldistusi	arusaadavust taotlev
Card 19	pangaspets	kitsas, süvenev	tööturg	eesti -keskne	mõttemudeleid	täpsust taotlev
Card 20	finantsjuht	kitsas, süvenev	majandus	eesti -keskne	tulevikunägemusi	täpsust taotlev
Card 21	majandustudeng	lai, mitmekesine	jur regulatsioon	EL-keskne	mõttemudeleid	täpsust taotlev
Card 22	pangaspets	kitsas, süvenev	pangandus	EL-keskne	tulevikunägemusi	täpsust taotlev
Card 23	akad ringkond	kitsas, süvenev	majandus	maailmakeskne	mõttemudeleid	arusaadavust taotlev
Card 24	pangaspets	lai, mitmekesine	rahandus	EL-keskne	tulevikunägemusi	arusaadavust taotlev
Card 25	pangaspets	lai, mitmekesine	majandus	maailmakeskne	praktika üldistusi	arusaadavust taotlev
Card 26	akad ringkond	lai, mitmekesine	pangandus	maailmakeskne	mõttemudeleid	arusaadavust taotlev
Card 27	majandustudeng	lai, mitmekesine	tööturg	maailmakeskne	praktika üldistusi	täpsust taotlev